

ΗΡΩΙΣΜΟΣ στις ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ “μια δυνατή ιστορία της ανθρωπότητας”

του **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Γ. ΓΕΡΑΣΙΜΑΤΟΥ**

Emergency, Crisis and Disaster Manager

Member of International Crisis Management Association

Member of International Association of Professionals in Humanitarian Assistance and Protection

ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ, πράξη ευαισθησίας και ανθρωπιάς, καλοσύνης και μεγαλοψυχίας, ανιδιοτέλειας και αίσθησης καθήκοντος. Απλές, εύκολες και γρήγορες ενέργειες που μπορεί να εφαρμόσει οποιοσδήποτε, οπουδήποτε, για να σώσει την ζωή ενός συνανθρώπου από βέβαιο θάνατο ή να αντιμετωπίσει έναν τραυματισμό ή να ανακουφίσει από τον πόνο. Οι πρώτες βοήθειες στοχεύουν στο πολυτιμότερο αγαθό της ανθρώπινης κοινωνίας: την ανθρώπινη ζωή. Προσφέρονται με αίσθημα ευθύνης και όχι με αίσθημα ανάγκης, με συναίσθημα αγάπης και ανιδιοτέλειας και όχι με συναίσθημα απάθειας και αδιαφορίας. Το να γνωρίζει ο καθένας μας να προσφέρει πρώτες βοήθειες είναι τόσο σημαντικό όσο σημαντική είναι η αναπνοή μας. Γιατί το κακό δεν αργεί να συμβεί !!!

1



η παραβολή του καλού Σαμαρείτη

Η παραβολή του καλού Σαμαρείτη μας λέει ότι, στον επικίνδυνο από τις επιδρομές ληστών, δρόμο, μεταξύ Ιερουσαλήμ και Ιεριχώ, ληστές επιτέθηκαν σε έναν Ιουδαίο, του πήραν όλα του τα ενδύματα και τα χρήματα και αφού τον χτύπησαν, τον άφησαν μισοπεθαμένο, στην ερημιά, στην μέση του πουθενά. Αργότερα, από το σημείο εκείνο πέρασε ένας Ιουδαίος ιερέας. Είδε τον πληγωμένο άνθρωπο, τον προσπέρασε και έφυγε. Ύστερα, ένας άλλος πολύ θρησκευόμενος άνθρωπος, ένας Λευίτης, πέρασε από το σημείο, είδε τον πληγωμένο άνθρωπο, τον προσπέρασε κι αυτός και έφυγε. Πολύ αργότερα, πέρασε ένας Σαμαρείτης, (που οι Ιουδαίοι θεωρούσαν εχθρό), ο οποίος σπλαχνίστηκε τον χτυπημένο άνθρωπο, έπλυνε τις πληγές του, τον ανέβασε στο υποζύγιό του, τον μετέφερε στο κοντινό πανδοχείο, παρακάλεσε τον πανδοχέα να τον φροντίσει, έμεινε μαζί του μια νύχτα, προπλήρωσε τα χρήματα για 2 ημέρες και υποσχέθηκε στον πανδοχέα, στην επιστροφή του, να του πληρώσει και όσα επιπλέον ήταν αναγκαίο για την περιποίηση του πληγωμένου.



2

η ηθική, ως ελεύθερη επιλογή

Όλοι γνωρίζουμε αυτή την διδακτική ιστορία. Αυτός που θεωρείτο εχθρός, πρόσφερε τις αναγκαίες πρώτες βοήθειες της εποχής εκείνης και μετέφερε σε ασφαλές μέρος τον πληγωμένο, όπως αναλυτικά περιγράφονται στην ευαγγελική περικοπή και έσωσε την ζωή του ανθρώπου αυτού.

Όμως, τόσο ο Ιουδαίος ιερέας όσο και ο Λευίτης, δεν παραβίασαν κανέναν νόμο προσπερνώντας τον χτυπημένο και πληγωμένο άνθρωπο από τους ληστές. Αλλά συμπεριφέρθηκαν ανήθικα. Ο Σαμαρείτης (μιας και θεωρούνταν εχθρός) θα μπορούσε επίσης να προσπεράσει τον πληγωμένο, εφόσον η πράξη του δεν θα παραβίαζε κανέναν νόμο. Όμως, προτίμησε να σταματήσει και να τον περιποιηθεί. Άρα, συμπεριφέρθηκε ηθικά.

Η απόσταση που χωρίζει αυτές τις δύο συμπεριφορές, είναι τεράστια. Η συμπεριφορά του Ιουδαίου ιερέα και του Λευίτη ήσαν σύμφωνες με τον νόμο, αλλά σε διάσταση με την ηθική. Η συμπεριφορά του Σαμαρείτη ήταν επίσης σύμφωνη με τον νόμο, αλλά και σύμφωνη με την ηθική.

“ η ηθική δεν επιβάλλεται, είναι μια ελεύθερη επιλογή, διότι εάν επιβάλλεται με νόμο, τότε δεν είναι ηθική, είναι συμμόρφωση. ”

Επιπλέον εάν ο νόμος υπαγορεύει το κάθε τι που πρέπει να κάνει ο άνθρωπος (π.χ. *πρέπει να λες πάντα την αλήθεια ή τίμα τον πατέρα και την μητέρα σου*) και το κάθε τι που δεν πρέπει να κάνει (π.χ. *δεν πρέπει να κλέβεις ή δεν πρέπει να λες ψέματα*), τότε η κοινωνία μας θα βρεθεί σε μια γιγάντια, πάντοτε ελλιπής και δαιδαλώδης νομοθεσία, προσπαθώντας να προσδιορίσει, τι πρέπει να κάνει ο πολίτης σε κάθε περίπτωση. Αυτό με την σειρά του θα οδηγήσει σε μια κοινωνία ανελεύθερη, εθισμένη στην επιτακτική νομοθεσία και εχθρική στην ατομική πρωτοβουλία.

Ο Ιουδαϊκός νόμος, την εποχή που αναφέρεται ο Ιησούς, περιελάμβανε 365 απαγορευτικές και 248 θετικές εντολές, οι οποίες στο σύνολό τους συνοψίστηκαν σε δύο νέες εντολές: στην αγάπη προς τον Θεό (*αγαπήσεις Κύριον τον Θεόν σου, εξ όλης της καρδιάς σου και εξ όλης της ψυχής σου και εξ όλης διανοίας σου και εξ όλης της ισχύος σου*) και στην αγάπη προς τον πλησίον (*αγαπήσεις τον πλησίον σου ως εαυτόν*). Δηλαδή, ο Ιησούς εξίσωσε την αγάπη προς τον πλησίον με την αγάπη προς τον Θεό, δίδοντας μέγιστη δύναμη και μέγιστη αξία στην αγάπη προς τον συνάνθρωπο.

3

το αδικαιολόγητο μίσος

Ο δρόμος μεταξύ Ιερουσαλήμ και Ιεριχώ ήταν από τους πιο επικίνδυνους δρόμους της Παλαιστίνης την εποχή εκείνη, λόγω των επιδρομών των ληστών, γι' αυτό και ονομαζόταν, οδός αίματος. Επιπλέον, επειδή οι Ιουδαίοι μισούσαν τόσο πολύ τους Σαμαρείτες, προκειμένου να πάνε από την Ιουδαία στην Γαλιλαία, προτιμούσαν να κάνουν μεγάλο γύρω και να περάσουν από την Περαιά, πέρα από τον Ιορδάνη, παρά να διαβούν μέσα από την Σαμάρεια. Η περιφρόνησή τους και το μίσος τους για τους Σαμαρείτες κρατούσε από το 975 π.χ., δηλαδή περίπου 1.000 χρόνια πριν την αναφορά του Ιησού. Το να επιχειρήσει να περάσει ένας Ιουδαίος από τον δρόμο αυτό, ήταν εξ αρχής ως σκέψη, ανώριμη και ως πράξη, επικίνδυνη.

αναλύοντας τις πράξεις των διερχομένων

Ο μισοπεθαμένος άνθρωπος, πιθανόν, έμπορος, περιμένει την βοήθεια του πλησίον. Αλλά ο πλησίον, δύο φορές τον βλέπει και δύο φορές τον προσπερνά αδιάφορα. Η αδιαφορία αυτή των δύο πλησιέστερων προσώπων προς τον πληγωμένο άνθρωπο, δεν είναι μικρότερη της σκληρότητας των ληστών.

Οι ληστές, είτε λόγω κακής αγωγής, είτε λόγω κακών συνθηκών, διέπραξαν αδικήματα (ληστεία, βιαιοπραγία, εγκατάλειψη πληγωμένου, κ.α.). Ο ιερέας όμως και ο Λευίτης, είχαν εκλεγεί στο αξίωμά τους ως οι καλύτεροι και είχαν ιερή αποστολή και καθήκον να είναι πρότυπα ευσπλαχνίας και φιλανθρωπίας.

Γιατί όμως δεν σταμάτησαν να βοηθήσουν; Γιατί προσπέρασαν αδιάφορα; μήπως, επειδή ο δρόμος ήταν επικίνδυνος; μήπως φοβόντουσαν επίθεση από τους ίδιους ληστές; μήπως δεν ήθελαν να αργοπορήσουν; μήπως δεν ήθελαν να υποβληθούν σε έξοδα εφόσον την φροντίδα του πληγωμένου έπρεπε να την αναθέσουν σε κάποιον;

Αυτές είναι απορίες, φόβοι και ανησυχίες που επίσης θα σκέφθηκε και θα ένοιωσε και ο Σαμαρείτης, με επιπλέον μία ακόμη · «οι ιουδαίοι με θεωρούν εχθρό· γιατί να σταματήσω;». Δηλαδή, και ο ίδιος διαπιστώνει ότι, βρίσκεται σε ακόμη μεγαλύτερο κίνδυνο εάν σταματήσει. Επιπλέον και σύμφωνα με την ευαγγελική περικοπή, βρισκόταν εν μέσω της εργασίας του, ως επαγγελματίας της εποχής. Το να σταματήσει λοιπόν και να βοηθήσει, απαιτούσε απώλεια χρόνου, διακοπή της εργασίας, έκθεση σε κίνδυνο από τους ληστές, χρηματική δαπάνη, σωματική καταπόνηση, κ.α.

Κι όμως, ο Σαμαρείτης κινούμενος από ευσπλαχνία, δεν υπολογίζει τις συνέπειες και δεν εξετάζει ποιος είναι ο πληγωμένος. Εκείνη την στιγμή ο πληγωμένος Ιουδαίος, σαν πρόσωπο, εξαφανίζεται και στην θέση του μπαίνει η ανθρωπιστική φροντίδα, ο σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η εξατομικευμένη σωτηρία παρέμβαση.

4



ΕΡΡΙΚΟΣ ΝΤΥΝΑΝ, ένας σύγχρονος Σαμαρείτης

1.800 χρόνια, μετά στην Ευρώπη, ένας σύγχρονος Σαμαρείτης, ο Ερρίκος Ντυνάν, νεαρός έμπορος, ευρισκόμενος τυχαία στο πεδίο της μάχης του Σολφερίνο, κινούμενος και ο ίδιος από ευσπλαχνία, προσφέρει βοήθεια στους τραυματίες στρατιώτες, συμπαράσταση και ανακούφιση στον πάσχοντα, χωρίς διάκριση, χωρίς να του ζητηθεί αντάλλαγμα, χωρίς να ερωτηθεί εάν είναι φίλος ή

εχθρός. Με κίνδυνο την ζωή του κι αυτός, περιθάλλει όσους περισσότερους μπορεί στο πεδίο της μάχης. Έπειτα, στην εκκλησία του κοντινού χωριού Καστιλιόνε, οργανώνει βοήθεια με την συμπαράσταση των κατοίκων του χωριού. Παρέχουν πρώτες βοήθειες στους τραυματίες στρατιώτες.

Η μάχη του Σολφερίνο και η παρουσία του Ερρίκου Ντυνάν στο «θέατρο του παραλόγου», θα οριοθετήσουν το τέλος μιας εποχής αμφισβήτησης αρχών και αξιών και θα σηματοδοτήσουν την αρχή μιας μαζικής αναγέννησης ιδεών και πρακτικών στα πεδία των μαχών, που στόχο θα έχουν τον σεβασμό στον άνθρωπο και την διατήρηση του ανθρωπισμού μέσα στις φρικαλεότητες των πολέμων (<https://www.fire.gr/?p=47425>).



5

“ η φιλοσοφία της παροχής βοήθειας στον πάσχοντα, ανέκαθεν αποτελούσε σύνθεση πνευματικών, ηθικών, ανθρωπιστικών, και κοινωνικών αξιών. Κατά την παροχή βοήθειας μεταβιβάζεται γνήσιο ενδιαφέρον, σεβασμός και φροντίδα προς τον πάσχοντα, ως μοναδικού προσώπου. ”

είναι ηθική πράξη η προσφορά βοήθειας στον πάσχοντα;

Όμως, η ανθρωπιστική φροντίδα, ο σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και η εξατομικευμένη σωτήρια παρέμβαση του Σαμαρείτη στον πληγωμένο Ιουδαίο, αποτελούν ηθική πράξη; Ενδιαφέρον ερώτημα.

Εάν ο Σαμαρείτης είχε φθάσει την στιγμή εκείνη όπου οι ληστές μόλις είχαν επιτεθεί στον άτυχο Ιουδαίο, θα σταματούσε να βοηθήσει, αποτρέποντας την

βιαιοπραγία, την ληστεία, τους τραυματισμούς και την εγκατάλειψη; Επίσης ενδιαφέρον ερώτημα.

Αλλά και στα δύο ερωτήματα, μπορούμε να απαντήσουμε με ακρίβεια και βεβαιότητα. Το πρώτο που εξετάζουμε είναι, εάν ο Σαμαρείτης λειτούργησε με κίνητρο την ιδιοτέλεια, δηλαδή από προσωπικό συμφέρον, περιμένοντας να ανταμειφθεί για την πράξη του. Το δεύτερο που εξετάζουμε είναι, εάν ο Σαμαρείτης λειτούργησε από υπακοή στους κανόνες του ιουδαϊκού νόμου της εποχής.

ανιδιοτελής προσφορά βοήθειας

Γνωρίζουμε από την εξιστόρηση των γεγονότων της παραβολής, ότι, ο πληγωμένος δεν φορούσε ρούχα, οπότε δεν μπορούσε να διακρίνει ο Σαμαρείτης, εάν ήταν εύπορος ή όχι. Ακόμη κι αν φορούσε δαχτυλίδια ή άλλα κοσμήματα της εποχής, εάν είχε πολλά χρήματα ή όχι, μαζί του, οι ληστές τα είχαν αφαιρέσει όλα. Τον είχαν ληστέψει και τον είχαν κακοποιήσει σε τέτοιο βαθμό, που τον είχαν αφήσει ημιθανή (*ετοιμοθάνατο*). Οποιαδήποτε αρχική προσπάθεια αναγνώρισης της κοινωνικής - οικονομικής κατάστασης του πληγωμένου ήταν αδύνατη, λόγω του γυμνού σώματος από ενδύματα και υπάρχοντα αξίας και λόγω αιμόφυρτου προσώπου και σώματος. Έτσι, αποκλείουμε την οποιαδήποτε αρχική σκέψη περί ιδιοτέλειας από τον Σαμαρείτη, διότι δεν υπάρχει καμία απολύτως ένδειξη περί της κοινωνικής κατάστασης του πληγωμένου ανθρώπου. Απεναντίας, ο πληγωμένος, είναι αναμφίβολο εάν θα καταφέρει να επιβιώσει.

ενάρετη προσφορά βοήθειας

Επιπλέον ο Σαμαρείτης επέδειξε ανδρεία και γενναιοφροσύνη, καλοσύνη και σεβασμό, αρετές που μεταξύ άλλων, πρέπει να διαθέτουν οι άνθρωποι για να ευημερούν. Γνώριζε τους κινδύνους του δρόμου αυτού, είδε τις συνέπειες των πράξεων των ληστών, ένοιωσε την ανησυχία και τον φόβο. Είχε να επιλέξει είτε να προσπεράσει όσο πιο γρήγορα γινόταν, είτε να σταματήσει να βοηθήσει τον πληγωμένο και να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε νέα απειλή. Η απόφαση ήταν αποκλειστικά δική του, δίχως πίεση, δίχως μάρτυρες, δίχως να λογοδοτήσει σε κανέναν. Δεν παρανομούσε εάν δεν σταματούσε. Δεν θα τον κατηγορούσε κανένας που δεν κοίταξε τον πληγωμένο «εχθρό». Η απόφαση όμως που έλαβε δεν ήταν προϊόν αστόχαστης σκέψης που θα οδηγούσε σε άστοχη πράξη.

Ο Σαμαρείτης επέδειξε νοήμονα κρίση σχετικά με την κατάλληλη συμπεριφορά για την παρούσα περίσταση, λαμβάνοντας υπόψιν του τις επικρατούσες συνθήκες στην αληθινή τους διάσταση (και της απειλής από τους ληστές και της απειλής από τον θάνατο του βαριά πληγωμένου ανθρώπου). Έτσι, συμπεραίνουμε ότι, θα σταματούσε, ακόμη κι αν εκείνη την στιγμή έπεφτε πάνω στους ληστές που χτυπούσαν τον Ιουδαίο.

Οι αρετές που διέκριναν τον Σαμαρείτη, είχαν μεγαλύτερη δύναμη από τα συναισθήματα του φόβου και της εχθρότητας. Επίσης, είχαν μεγαλύτερη δύναμη από το καθορισμένο πλαίσιο των συμβατικών του υποχρεώσεων προς τον συνάνθρωπο, που απορρέαν από τον ιουδαϊκό νόμο της εποχής. Το γεγονός ότι, παρότι δεν υποχρεούτο ηθικώς, ενήργησε κατ' αυτόν τον τρόπο, είναι ακριβώς εκείνο το οποίο τον καθιστά ενάρετο, ηθικό, αγαθό.

Ο Σαμαρείτης γνωρίζει ότι, εάν συνέβαινε να ήταν ο ίδιος χτυπημένος και πληγωμένος από τους ληστές και περνούσε από τον δρόμο του ο Ιουδαίος έμπορος, δεν θα σταματούσε να τον βοηθήσει, διότι οι Ιουδαίοι έτρεφαν μεγάλο μίσος για τους Σαμαρείτες και όχι οι Σαμαρείτες για τους Ιουδαίους. Αυτή η υπέρβαση του σεβασμού των δεδομένων «ηθικών» παραδοχών της εποχής είναι που καθορίζει την ηθική αξία της πράξης του και το ύψος της ηθικής του υπεροχής.

ποιος είναι ο πλησίον μου;

Για τον Ιουδαίο της εποχής του Ιησού, κάθε μη Ιουδαίος θεωρείτο «εθνικός» και όχι πλησίον. Επομένως, ο «εθνικός» δεν ήταν πρόσωπο αγάπης του Ιουδαίου. Για τον αρχαίο Έλληνα, κάθε μη Έλληνας θεωρείτο «βάρβαρος» και γι' αυτό δεν δικαιούνταν του σεβασμού που απολάμβαναν οι Έλληνες.

Πριν από 2.000 χρόνια περίπου, ο Ιησούς προβάλλει την αληθινή έννοια της αγάπης προς τον πλησίον και διδάσκει ότι, ο πλησίον δεν προσδιορίζεται από τον τόπο, την εθνικότητα, την συγγένεια, την φυλή ή την γλώσσα, αλλά μόνο από την αγάπη.

Πριν από 180 χρόνια περίπου, ο Δανός φιλόσοφος και θεολόγος Σαίρεν Κίρκεγκωρ, θεωρεί πλησίον τον άλλον, το κάθε άλλο πρόσωπο. Εάν υπάρχουν μόνο δύο άνθρωποι στον πλανήτη, σημειώνει, ο άλλος είναι ο πλησίον. Εάν υπάρχουν εκατομμύρια άνθρωποι, ο κάθε ένας από αυτούς είναι ο πλησίον.

Πριν από 160 χρόνια περίπου, ο Ερρίκος Ντυνάν προβάλλει την αληθινή έννοια της προσφοράς βοήθειας στον πάσχοντα συνάνθρωπο στα πεδία των μαχών, καθιερώνοντας πρώτα με το παράδειγμά του και έπειτα με τις ενέργειές του, το «βοήθεια χωρίς διάκριση σε κείνους που υποφέρουν».

“ το μέτρο της αξίας της προσφοράς, κρίνεται από την προσφορά προς ότι έχει αξία. ”

Στις μέρες μας, ο Ρώσος θεολόγος, εκκλησιαστικός ιστορικός και φιλόσοφος Γεώργιος Φλωρόφσκι, αναφέρει ότι η καινοτομία της αληθινής αγάπης, έγκειται στο γεγονός ότι, οφείλουμε να αγαπάμε τον πλησίον μας όπως τον εαυτόν μας και όχι να τοποθετούμε τον πλησίον στο ίδιο επίπεδο με τον εαυτό μας. Δηλαδή, να βλέπουμε στον άλλον τον εαυτόν μας και όχι στον εαυτό μας να βλέπουμε τον άλλον.

έργα σωτήρια και όχι λόγια συμπαράστασης

Και στην περίπτωση του Σαμαρείτη και στην περίπτωση του Ερρίκου Ντυνάν οι τραυματίες είτε βρίσκονταν στο στάδιο πριν τον θάνατο, είτε κατέληξαν λόγω της σοβαρότητας των τραυμάτων, αλλά και λόγω της ανυπαρξίας της προσφοράς βοήθειας στο πεδίο του τραυματισμού. Γιατί να κοπιάσει κάποιος και γιατί να διακινδυνεύσει να βοηθήσει, εφόσον οι τραυματίες θα κατέληγαν;

Κι όμως και ο Ιουδαίος έμπορος επέζησε και εκατοντάδες τραυματίες από την μάχη του Σολφερίνο επέζησαν, που θεωρούνταν «χαμένοι», από την έκταση των

τραυματισμών, χάρις στις προσπάθειες και στην φροντίδα, απλών ανθρώπων, που δεν είχαν τις γνώσεις για να αντιμετωπίσουν και να περιποιηθούν τα τραύματα και να προλάβουν την μόλυνση.

Ο Ερρίκος Ντυνάν, βλέπει, ακούει, αισθάνεται, τους τραυματίες στρατιώτες στο πεδίο της μάχης να σφαδάζουν από τον πόνο των τραυμάτων στο σώμα τους και αναλογίζεται, «τι θα ήθελε ο ίδιος σε παρόμοια περίπτωση». Δίχως δεύτερη σκέψη, προσφέρει άμεση και αποτελεσματική βοήθεια· εμπράκτως. Δεν περιορίζεται στην συναισθηματική αγάπη και στην ανώφελη έκφραση συμπάθειας με λόγια. Καταπιάνεται ο ίδιος με την φροντίδα και την αντιμετώπιση των τραυματιών, κινητοποιεί τους κατοίκους του κοντινού χωριού, οργανώνει ομάδες που μεταφέρουν τους τραυματίες στρατιώτες στην εκκλησία του Καστιλιόνε, μένει άγρυπνος, αγνοεί την σωματική καταπόνηση, είναι βουτηγμένος στο αίμα, μέρα ή νύχτα υπό το φως των λυχναριών, στέκεται στο προσκεφάλι κάθε τραυματία που μιλάει.

Ο Σαμαρείτης, επίσης, κατεβαίνει από το ζώο του και πλησιάζει τον πληγωμένο, (όταν ο Ιουδαίος ιερέας και ο Λευίτης δεν πλησίασαν). Τον ρωτά για να μάθει τι συνέβη, τον ενθαρρύνει με την παρουσία του και τον καθησυχάζει με τον λόγο του. Παρέχει επιδέξιες πρώτες βοήθειες της εποχής, πλένει και καθαρίζει με κρασί τις πληγές (συνηθισμένη θεραπεία στους αρχαίους χρόνους) και επιδένει τα τραύματά του. Δεν τον εγκαταλείπει στο σημείο, λέγοντάς του ότι βιάζεται να πάει στην δουλειά του. Δεν τον συμβουλεύει να ζητήσει να τον μεταφέρουν στο κοντινότερο πανδοχείο, από τον επόμενο που θα περάσει. Ο ίδιος, τον υποβάσταζει, τον ανεβάζει στο υποζύγιό του, τον μεταφέρει στο πανδοχείο, κ.ο.κ.

8

Τόσο ο Ερρίκος Ντυνάν όσο και ο Σαμαρείτης, είναι άσχετοι με την αντιμετώπιση των τραυμάτων. Δεν είναι θεραπευτές ή ιατροί της εποχής. Είναι και οι δύο έμποροι. Όμως είναι και οι δύο ΑΝΘΡΩΠΟΙ. Δεν κάνουν «μισή δουλειά» αλλά παρέχουν βοήθεια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική. Και σώζουν. Θα μπορούσαν και οι δύο να είχαν κάνει το καθήκον τους, χωρίς να εκτεθούν στους κινδύνους και χωρίς να υποστούν κόπους και έξοδα. Αλλά, διαλέγουν και οι δύο, τον δυσκολότερο τρόπο· την προσωπική προσφορά βοήθειας. Αυτή τους η επιλογή αντανakλά την προσωπική ευθύνη που νοιώθει ο καθένας έναντι κάθε συνανθρώπου.

“ γιατί ο άνθρωπος, δεν είναι απλώς ένα σώμα. Είναι η αρμονική συνύπαρξη σώματος, πνεύματος και ψυχής. Το σώμα χωρίς ψυχή, είναι νεκρό. Από μόνο του έχει μηδαμινή αξία. Περιέχει, 45 λίτρα νερό, κάρβουνο για να γίνουν 9.000 μολύβια, λίπη για να γίνουν 7 κομμάτια σαπουνι, φώσφορο που αρκεί για 2.200 σπέρτα, σίδηρο για να γίνει 1 καρφί, ασβέστη για να ασπρίσει τους τοίχους ενός μικρού δωματίου. ”

Ο καθένας μπορεί να αγοράσει αυτά τα υλικά. Αλλά αδυνατεί να πλάσει ένα έμψυχο ανθρώπινο σώμα.

για την ελπίδα της αμοιβαιότητας του οίκτου

Ο Ερρίκος Ντυνάν, αν και τυχαία, βίωσε την φρίκη του πολέμου σε τέτοιο βαθμό, που συγκλονισμένος και αγανακτισμένος γράφει λίγο αργότερα το περίφημο βιβλίο με τίτλο «un souvenir de Solferino - μια ανάμνησις από το Σολφερίνο» μέσα από το οποίο αποτύπωσε τις οδυνηρές εντυπώσεις του και τα τραγικά βιώματά του, κατέδειξε την απάνθρωπη και ανάλγητη εγκατάλειψη απειράριθμων αβοήθητων τραυματιών στο πεδίο της φονικής μάχης δίκως να τους παρασχεθούν οι απαραίτητες πρώτες βοήθειες, ενώ το βιβλίο του αυτό αποτέλεσε την πιο εμπνευσμένη και ευγενή διακήρυξη ανθρωπισμού, σηματοδοτώντας την αφετηρία μιας λαμπρής, πανανθρώπινης σταυροφορίας, της ενεργού φιλαλληλίας και της σωτήριας ανθρωπιστικής δράσης.

Ο Ερρίκος Ντυνάν βάζει τα θεμέλια για την αυστηρή ηθική και νομική αυτοδέσμευση των κρατών, σε μια απαραίτητη διεθνή συνθήκη που θα καθιέρωνε και θα θεσμοθετούσε επίσημα και απρόσβλητα την ανθρωπιστική δραστηριότητα της νεοσύστατης οργάνωσης για την περίθαλψη των τραυματιών στρατιωτών στα πεδία της μάχης. Ο Ερυθρός Σταυρός μόλις είχε γεννηθεί (<https://www.fire.gr/?p=47425>).



«παροχή» ή «προσφορά» πρώτων βοηθειών;

Η προσφορά των πρώτων βοηθειών πρέπει να εμπεριέχει ανθρωπιά και συμπόνοια. Ναι μεν κύριος στόχος είναι η σωτηρία της ζωής, η πρόληψη της επιδείνωσης και η ανακούφιση από τον πόνο, αλλά όλα αυτά χωρίς να περιβάλλονται από ανθρωπιά και συμπόνοια, είναι απλές λειτουργικές πράξεις.

Έχει καθιερωθεί (εσφαλμένα κατά τον γράφοντα) ο ατυχής όρος «παροχή πρώτων βοηθειών» και όχι ο δόκιμος όρος «προσφορά πρώτων βοηθειών». Ο όρος «παροχή» σημαίνει ότι δίνω σε κάποιον κάτι που μπορεί να περιλαμβάνει το κέρδος κάθε μορφής, ενώ ο όρος «προσφέρω» σημαίνει ότι δίνω σε κάποιον κάτι αφιλοκερδώς.

Οι πρώτες βοήθειες δεν παρέχονται αποκλειστικά από επαγγελματίες, αλλά προσφέρονται από κάθε έναν ευαισθητοποιημένο και εκπαιδευμένο πολίτη, προς τον πάσχοντα ή κινδυνεύοντα συνάνθρωπο· και προσφέρονται πρωτίστως από ανθρωπιά.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ;

Η ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, αναφέρουν πολλούς και διάφορους ορισμούς περί των πρώτων βοηθειών. Ο πιο αποτελεσματικά περιγραφικός ορισμός, είναι του Ερυθρού Σταυρού, που αναφέρει ότι :

“ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ είναι το σύνολο των πρώτων ενεργειών που κάνουμε στον τόπο του ατυχήματος, με ότι πρόχειρα μέσα διαθέτουμε εκείνη την στιγμή. ”

Αυτό σημαίνει ότι, οι πρώτες βοήθειες προσφέρονται στον τόπο του συμβάντος, από οποιονδήποτε γνωρίζει, με οτιδήποτε έχει στην διάθεσή του και βεβαίως επιστρατεύοντας γνώσεις, δεξιότητες και εφευρετικότητα. Ηθικοί, κοινωνικοί, νομικοί και οικονομικοί λόγοι επιβάλλουν στην σύγχρονη κοινωνία τόσο την εκπαίδευση του γενικού πληθυσμού όσο και την οργάνωση δικτύου και υποδομών.

10

ΤΙ ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΟΥΜΕ ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΣ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ;

Οι πρώτες βοήθειες είναι μια πλήρης και σπουδαία διαδικασία φροντίδας – περίθαλψης, που αποτελείται από εύρος ειδικών θεωρητικών γνώσεων και πρακτικών δεξιοτήτων και μπορούν να εφαρμοστούν από κάθε εκπαιδευμένο πολίτη στην έκτακτη ανάγκη, επιτυγχάνοντας :

- την σωτηρία ενός θύματος, διατηρώντας ή υποκαθιστώντας την αναπνευστική και καρδιακή λειτουργία του και αντιμετωπίζοντας την αιμορραγία
- την πρόληψη της επέκτασης της βλάβης που έχει περιέλθει στον οργανισμό ενός θύματος, θέτοντας υπό έλεγχο την επίδραση του επικίνδυνου παράγοντα που προκάλεσε την βλάβη
- την βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης του θύματος, ανακουφίζοντάς το και διατηρώντας το σε συνθήκες ασφάλειας και προστασίας
- την προετοιμασία του θύματος για ασφαλή διακομιδή στην πλησιέστερη κατάλληλη ιατρική μονάδα

- την αυτοπροστασία και επιβίωση του εκπαιδευμένου πολίτη σε περίπτωση κινδύνου

“ ... όμως, κάποιο ατύχημα θα συμβεί. Όταν το ατύχημα έχει σαν αποτέλεσμα τον τραυματισμό κάποιου συνανθρώπου, τότε οι ενέργειες των παρευρισκομένων έχουν πολύ μεγάλη σημασία. Κατά τα λόγια του Αμερικανού στρατιωτικού χειρουργού Dr. Samuel David Gross, «η τύχη του τραυματία είναι στα χέρια του ανθρώπου αυτού που θα βάλει τον πρώτο επίδεσμο». ”

Οι πρώτες βοήθειες ως πράξη και όχι ως ορισμός, έρχονται από τα πρώτα χρόνια ύπαρξης του ανθρώπου στη γη, από τον αγώνα της επιβίωσης κυρίως και πολύ μεταγενέστερα από λόγους ανθρωπιάς. Όμως όποιος κι αν είναι ο λόγος της προσφοράς των πρώτων βοηθειών, η αποτελεσματικότητά τους είναι μια και μόνη: σώζεται μια ανθρώπινη ζωή.

Ποινικοποίηση της προσφοράς πρώτων βοηθειών, σήμερα

Όποιος προσφέρει πρώτες βοήθειες, θα συλλαμβάνεται και θα φυλακίζεται. Τρόμος πάνω από τον πλανήτη. Τα εκατομμύρια των ανθρώπων που με αυτοθυσία πολλές φορές προσφέρουν πρώτες βοήθειες, απειλούνται με ποινική δίωξη και εξόντωση από τον παγκόσμιο κοινωνικό ιστό. Κατάρρευση του διεθνούς συστήματος πρωτοβάθμιας προστασίας της υγείας. Σίγουρα πρόκειται για εφιαλτικό σενάριο, για ανατριχιαστική σκέψη, για απάνθρωπη συμπεριφορά.

11



Κι όμως, συνέβη. Στις μέρες μας. Και είναι πέρα για πέρα αληθινό. Στην γειτονική Τουρκία, το καλοκαίρι του 2013, όπου πολλοί από τους ιατρούς και διασώστες που πρόσφεραν πρώτες βοήθειες σε διαδηλωτές, καταδικάστηκαν από το δικαστήριο της Κωνσταντινούπολης, επειδή χρησιμοποίησαν και λέρωσαν το τζαμί με αίματα των τραυματιών που περιέθαλπταν κοντά στην πλατεία Ταξίμ. Άλλοι γιατροί που πρόσφεραν εθελοντικά τις πρώτες βοήθειες στο ξενοδοχείο Ραμαντάν συνελήφθησαν από την αστυνομία επειδή βοηθούσαν τους τραυματίες διαδηλωτές, αντιμετωπίζοντας τις αιμορραγίες και επιδέονοντας τα τραύματά τους.

Επιπλέον, την ίδια χρονιά, η κυβέρνηση Ερντογάν έθεσε σε ισχύ έναν αμφιλεγόμενο νόμο, ο οποίος απαγορεύει την παροχή ιατρικής βοήθειας, χωρίς την έγκριση των αρχών. Πρόκειται για μια ενέργεια η οποία ξεσήκωσε την διεθνή αντίδραση και κατακραυγή, τόσο του Ο.Η.Ε. όσο και διεθνών οργανισμών, όπως οι Γιατροί για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, με έδρα στις Η.Π.Α.

άρνηση προσφοράς των πρώτων βοηθειών, σήμερα

Να έχει τραυματιστεί και να αιμορραγεί ένας συνάνθρωπος, να έχει καταστεί ανίκανος προς αυτοβοήθεια και αυτοεξυπηρέτηση και να κακοποιείται, να λιντσάρεται, να εξευτελίζεται και να εγκαταλείπεται σε δημόσια θέα, αντί να τυγχάνει ανθρωπιάς και συμπόνιας, σημαίνει ότι έχουμε πολύ δρόμο ακόμη μπροστά μας, για την αφομοίωση της εντολής του Κυρίου «αγαπήσεις τον πλησίον σου ως εαυτόν» ή της ιδέας του Ερρίκου Ντυνάν «βοήθεια χωρίς διάκριση σε κείνους που υποφέρουν».

12

Η περίπτωση της δολοφονικής επιθετικότητας στον Ζακ Κωστόπουλο στην Αθήνα, το 2018, υπό τις συνθήκες τις οποίες συνέβη, κατέδειξε την ανασφάλεια της ασφάλειας της καθημερινότητας του ανθρώπου από τον συνάνθρωπο.

Γιατί, οι κυβερνήσεις, οι πολιτικές που εφαρμόζονται, τα μέτρα που επιβάλλονται και η δύναμη της μάζας, στέρησαν από τον άνθρωπο των βιομηχανικών κοινωνιών, τον φυσικό ρυθμό της ζωής, δηλαδή, τον ρυθμό της καθημερινότητας, της οικογενειακής γαλήνης, της εργασιακής σχέσης, της κοινωνικής ευχαρίστησης. Όλα σήμερα κινούνται με ασθματικό ρυθμό. Ο κόσμος βρίσκεται σε μια συνεχή υπερένταση, με τα νεύρα διαρκώς «τεντωμένα». Γι' αυτό αντιδρά συχνά με τόση βιαιότητα. Λείπει η ηρεμία και η ψυχική γαλήνη. Η ηρεμία αντικαταστάθηκε από την ένταση και η ψυχική γαλήνη από την ταραχή και την επιθετικότητα. (<https://www.fire.gr/?p=47725>).

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ γνωρίζει άνθιση η ψυχιατρική και η ψυχανάλυση. Ποτέ άλλοτε στην ανθρώπινη ιστορία δεν είχαμε τόσα φρικιαστικά εγκλήματα χωρίς καμία ουσιαστική αιτία, αλλά για ψυχαγωγία.

**“ άρα ο άνθρωπος είναι έρμαιο της βίας και του φόβου;
Κατηγορηματικά όχι. Η βία υποθάλπεται από την αδικία
και την ανισότητα, κατ' επέκταση παράγεται από τις
κακές πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις και**

δράσεις. Μπορεί ο άνθρωπος να προστατευτεί από την βία και τον φόβο; Κατηγορηματικά ναι. Αρκεί ο καθένας να δει ότι δεν είναι μόνο «εγώ» αλλά είναι και ο «άλλος», δηλαδή ο ΣΥΝΑΝΘΡΩΠΟΣ. Άρα είμαστε ΕΜΕΙΣ. Και ΕΜΕΙΣ νοιαζόμαστε ο ένας για τον άλλον. Και ο κάθε «άλλος» νοιάζεται και για τον άλλον. Και ο άλλος «άλλος» νοιάζεται και για εσένα και για εμένα. Και εγώ και όλοι οι άλλοι νοιαζόμαστε για σένα και για την ανθρωπότητα. Και η ανθρωπότητα νοιάζεται και για μένα και για σένα και για τον καθένα ξεχωριστά. ”

Δεν χρειάζεται κάποιος να έχει εντρυφήσει σε ειδικές σπουδές για να αντιληφθεί ότι η έγκαιρη προσφορά πρώτων βοηθειών στον αιμόφυρτο και τραυματία Ζακ Κωστόπουλο, αντί της βιαιότητας και του ξυλοδαρμού, θα του είχαν σώσει την ζωή. Ότι οι σωτήριες πρώτες βοήθειες εκείνη την στιγμή, μπορούσαν να προσφερθούν από πολλούς παρευρισκόμενους, σε υψηλό για τα δεδομένα του συμβάντος, επίπεδο.



Όμως, η εσωτερική αποδοχή της βίαιης και απάνθρωπης συμπεριφοράς ατομικά και ομαδικά, πολλών από τους παρευρισκόμενους και δη από τους εμπλεκόμενους, εγκατέστησε ατομικά και ομαδικά την εσωτερική άρνηση προσφοράς των πρώτων βοηθειών.

Ο Ζακ Κωστόπουλος έπεσε θύμα της ανύπαρκτης ατομικής ευθύνης και της ψυχολογίας του όχλου. Αυτή είναι μια μεγάλη αλήθεια.

Όποια κι αν είναι τα άτομα που συνθέτουν τον όχλο, όσο όμοια ή ανόμοια κι αν είναι το είδος και η ποιότητα της ζωής τους, οι ασχολίες τους, οι χαρακτήρες και η νοημοσύνη τους, τα βιώματα και το περιβάλλον τους, και μόνο το γεγονός ότι έχουν μεταμορφωθεί σε όχλο, τους χαρίζει ένα είδος συλλογικής ψυχής και μεγαλειώδους δύναμης. Αυτή λοιπόν η συλλογική ψυχή, τους κάνει να αισθάνονται, να σκέπτονται και να ενεργούν με έναν τρόπο ολότελα διαφορετικό από αυτόν που θα αισθανόταν, θα σκεπτόταν και θα ενεργούσε καθένας από αυτούς μεμονωμένα. Ας γνωρίζουμε επίσης ότι, όσο πιο πολυάριθμος είναι ο όχλος, τόσο πιο βέβαιη είναι η ατιμωρησία του, ενώ η στιγμιαία του δύναμη αυξάνει κατακόρυφα, το ίδιο με την υπερβολική εκδήλωση των συναισθημάτων που τον έχουν κυριεύσει.

Το ψυχολογικό πλήθος, ο όχλος δηλαδή, είναι μια ύπαρξη προσωρινή, αποτελούμενη από ετερογενή στοιχεία που για μια στιγμή είναι συνδεδεμένα τελείως μεταξύ τους. Η λογική του όχλου στιγμιαία αναστέλλεται και επιτρέπει να αναδυθούν στο μυαλό του εικόνες εξαιρετικής έντασης. Η υπερβολή του συναισθήματος μεγαλοποιείται ενώ η βιαιότητα των συναισθημάτων μεγαλοποιείται από την έλλειψη υπευθυνότητας.

Το συμβάν αυτό, της δολοφονικής επιθετικότητας στον Ζακ Κωστόπουλο, χρήζει βαθιάς μελέτης υπό το πρίσμα της ψυχολογίας και όχι επιδερμικής αναφοράς σε μια εξιστόρηση γεγονότων ή στην ανάγνωση δικαστικού πορίσματος.

σωτήρια η προσφορά των πρώτων βοηθειών, σήμερα

Σε αντιδιαστολή της απίστευτης στα παγκόσμια χρονικά ποινικοποίησης των πρώτων βοηθειών, της αήθους άρνησης προσφοράς πρώτων βοηθειών, της απαράδεκτης συχνής αδιαφορίας και ανευθυνότητας συνανθρώπων μας στην βοήθεια προς τον πάσχοντα, ευτυχώς υπάρχουν χιλιάδες άλλοι γύρω μας που η ανθρωπιά τους εκδηλώνεται με ήθος και έργο.

Μια τέτοια χαρακτηριστική περίπτωση, αποτελεί η σωτήρια παρέμβαση του ιδιοκτήτη ταβέρνας, στα Χανιά, το 2019, σε εν εξελίξει επείγον περιστατικό. Ο Βασίλης Πατελάκης έχοντας αντιληφθεί ότι ένας πελάτης στην ταβέρνα του (*νεαρός βρετανός τουρίστας*) πηγαиноέρχεται σε κατάσταση πανικού, η συνοδός του τον χτυπάει στην πλάτη και η σκηνή δείχνει επείγον περιστατικό, πιθανόν πνιγμονή, με ψυχραιμία και ταχύτητα επεμβαίνει εφαρμόζοντας την μέθοδο Heimlich, σώζοντας την ζωή του συνανθρώπου μας.



Ο κύριος Βασίλης Πατελάκης δήλωσε στο zougla.gr «θεωρώ υποχρέωση του καθενός να γνωρίζει τις απαραίτητες πρώτες βοήθειες και παροτρύνω και το κράτος σε μια δωρεάν ενημέρωση έτσι ώστε ο πιο πολύς κόσμος να γνωρίζει πώς να σώζει», την ίδια στιγμή που ο ίδιος δεν ήταν εκπαιδευμένος κατά την έννοια της πλήρους εκπαίδευσης και πιστοποίησης στις πρώτες βοήθειες, αλλά εξ ιδίας πρωτοβουλίας είχε διαβάσει επιμελώς μέσω διαδικτύου όσα περισσότερα σχετικά με τα ατυχήματα και τις πρώτες βοήθειες. Πρόκειται για μια ενέργεια που χαρακτηρίζει τον Βασίλη Πατελάκη αναδεικνύοντας την ηθική του, το αίσθημα ευθύνης και την ανθρωπιά που τον διακρίνουν. Η γενναιότητα της στιγμής του Βασίλη Πατελάκη αποδεικνύει ότι, οι ηθικές αξίες δεν είναι ουσίες αυθυπόστατες, αντίθετα, εμφανίζονται μαζί με τον άνθρωπο, υπάρχουν μόνο στη σκέψη μας και αφορούν στον τρόπο που αλληλεπιδρούμε με τους συνανθρώπους μας. Προορισμός τους είναι η δημιουργία ενός πλέγματος κοινωνικών σχέσεων, εντός του οποίου η ζωή θα καθίσταται (αν μη τι άλλο) άξια να βιωθεί.

15

“ Κάθε εκπαιδευμένος πολίτης στις πρώτες βοήθειες, είναι σε θέση ανά πάσα στιγμή, σε περίπτωση αντιμετώπισης έκτακτου περιστατικού να γνωρίζει τι μπορεί και τι δεν μπορεί να κάνει, τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνει. ”

ο μεγαλύτερος πάροχος πρώτων βοηθειών παγκοσμίως

Ο Ερυθρός Σταυρός (Διεθνής Ομοσπονδία των Εθνικών Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου), από το 1919 έως σήμερα (100 χρόνια λειτουργίας, δράσης και προσφοράς) αποτελεί τον μεγαλύτερο πάροχο πρώτων βοηθειών παγκοσμίως, τόσο σε επίπεδο προσφοράς υπηρεσιών πρώτων βοηθειών, όσο και σε επίπεδο εκπαίδευσης του γενικού πληθυσμού όλων των κοινωνιών της γης.

Αυτάρκης σε επιτελικό και επιχειρησιακό ανθρώπινο δυναμικό, με ιδιόκτητα μέσα και υποδομές, με όραμα, μακροχρόνιο στρατηγικό σχεδιασμό και ανθρωπιστικό στόχο ρεαλιστικό, οπουδήποτε υπάρχει ανάγκη, προσφέρει σωτήριες πρώτες βοήθειες, αναπτύσσει δίκτυο εκπαιδευμένων και έμπειρων στελεχών και καθιερώνει διεθνή πρότυπα μέσα από επιστημονική έρευνα και ανάλυση αναγκών του πεδίου.



παγκόσμια ημέρα πρώτων βοηθειών

Δεν προκαλεί έκπληξη για τον αναγνώστη ότι, ο Ερυθρός Σταυρός ήταν που καθιέρωσε το έτος 2000 την παγκόσμια ημέρα των πρώτων βοηθειών, θέλοντας να αφυπνίσει συνειδήσεις και κοινωνίες, στην πιο καθημερινή δράση προσφοράς βοήθειας προς τον πάσχοντα συνάνθρωπο. Με την πρωτοβουλία του αυτή ο Ερυθρός Σταυρός επιχειρεί να μεταδώσει το μήνυμα της έγκαιρης και σωστής παρέμβασης κάθε πολίτη σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, προκειμένου να αποτρέψει επιδείνωση της κατάστασης, να σώσει μια ανθρώπινη ζωή, να ανακουφίσει και να συμπαρασταθεί στον ανθρώπινο σωματικό ή ψυχικό πόνο.

16



Κάθε χρόνο μόνο στην Ευρώπη συμβαίνουν 100 εκατομμύρια περίπου έκτακτα περιστατικά, στην συντριπτική τους πλειοψηφία ενώπιον άλλων ανθρώπων που είτε είναι ανήμποροι να βοηθήσουν λόγω άγνοιας, είτε είναι αδιάφοροι προς τον συνάνθρωπο, είτε είναι μερικώς εκπαιδευμένοι. Αυτό που επιτυγχάνει ο Ερυθρός Σταυρός είναι ένα διεθνές δίκτυο ανθρώπων που επεμβαίνουν πρώτοι, άμεσα και αποτελεσματικά στο ατύχημα, έως ότου καταστεί δυνατή η ιατρική βοήθεια. Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, το έτος 2010, ξεπέρασε το ένα εκατομμύριο εκπαιδευμένους πολίτες στην χώρα μας.

Η παγκόσμια ημέρα των πρώτων βοηθειών, εορτάζεται το 2^ο Σάββατο του μηνός Σεπτεμβρίου.

από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα

Ο όρος «πρώτες βοήθειες» είναι οικείος σήμερα ως έκφραση στο καθημερινό μας λεξιλόγιο και ως πράξη στην καθημερινή μας ζωή. Οι πρώτες βοήθειες έρχονται από τους προϊστορικούς χρόνους, βασισμένες στο ένστικτο της επιβίωσης, συνέχισαν με τους μάγους και τους θεραπευτές δίνοντας βάση στην θρησκευτική παράδοση και την δεισιδαιμονία, παρέδωσαν σταδιακά την σκυτάλη στην εμπειρική γνώση και στο αίσθημα της ανθρωπιστικής προσφοράς, έως ότου ανέλαβε η επιστήμη, αναβαθμίζοντας τις γνώσεις, τις εξειδικευμένες ενέργειες και την τεχνολογία στον τομέα των πρώτων βοηθειών. Και η πορεία συνεχίζεται με κινητήρια δύναμη την αγάπη για τον συνάνθρωπο.

17

“ και ανέβει και επλάγιασε επί το παιδίον, και επέθεσε το στόμα αυτού επί το στόμα εκείνου, και τους οφθαλμούς αυτού επί τους οφθαλμούς εκείνου, και τας χείρας αυτού επί τας χείρας εκείνου. Και εξηπλώθη επ’ αυτό. Και εθερμάνθη η σαρξ του παιδίου. Έπειτα εσύρθη και περιεπάτει εν τω οικήματι τότε εδώ και τότε εκεί· και ανέβει πάλιν και εξηπλώθη επ’ αυτό. Και το πεδίο επταρνίσθη έως επτάκις, και ήνοιζον το παιδίον τους οφθαλμούς αυτού. ”

Ελισσαίος (Βασιλείς Β 4/δ/34-35)

3000 π.Χ. στα ιερογλυφικά των Maya και στους Περουβιανούς Incas γίνεται αναφορά σε μεθόδους αναζωογόνησης

1600 π.Χ. ο πάπυρος Edwin Smith περιγράφει την αντιμετώπιση τραύματος, τον νάρθηκα κατάγματος και την καυτηρίαση για τον έλεγχο της αιμορραγίας

896 π.Χ. στη Βίβλο, στους Βασιλείς Β4/δ/34-35, εμφανίζεται η πρώτη επιτυχής προσπάθεια αναζωογόνησης ενός παιδιού από τον Ελισαίο

500 π.Χ. απεικονίζεται η πρώτη επίδεση τραύματος, σε ένα αγγείο φιλοτεχνημένο από τον αιγυπτιακό ζωγράφο Σωσία

4^{ος} αιώνας π.Χ. πρώτη καταγραφή χρησιμοποίησης μεθόδου τουρνικέ (tourniquet) για την αντιμετώπιση αιμορραγιών στους τραυματίες στρατιώτες, στις εκστρατείες του Μεγάλου Αλεξάνδρου



32 μ.Χ. η παραβολή του καλού Σαμαρείτη που αναφέρει ο Ιησούς, αναδεικνύει την σπουδαιότητα της αγάπης προς τον πλησίον, διευκρινίζοντας ποιος θεωρείται ο πλησίον

18

500-1500 μ.Χ η θεωρία της διατήρησης της θερμοκρασίας του σώματος ως βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη ζωής οδηγεί στην χρήση καυτής στάχτης ή νερού σε άμεση επαφή με το σώμα και το μαστίγωμα χρησιμοποιείται ως μια προσπάθεια αφύπνισης του θύματος

11^{ος} αιώνας Ιππότες (Knights of Hospitaller & the Order of St John) θρησκευτικό τάγμα ιπποτών που παρέχει πρώτες βοήθειες στους προσκυνητές και διδάσκει άλλους ιππότες πώς να αντιμετωπίζουν κοινά τραύματα μάχης, με κυρίαρχο σύνθημα «Pro Fide Pro Utilitate Hominum», (για την πίστη και την υπηρεσία της ανθρωπότητας).

1380 σε ένα χειρόγραφο, εμφανίζεται το πρώτο φορείο πιθανόν από λυγαριά, πάνω σε πλαίσιο

1487 πρώτη αναφορά σε ασθενοφόρα στις μάχες, για τις ανάγκες των στρατευμάτων της Ισαβέλλας της Α' της Καστίλης, τα οποία δεν είχαν καμία ωφέλεια, εφόσον οι τραυματίες συλλέγονταν μόνο μετά την κατάπαυση της μάχης, με αποτέλεσμα να πεθαίνουν οι περισσότεροι στο πεδίο

1493-1541 ο Phillipus von Hohenheim έγραψε για την χρήση φουσερού στην ανάνηψη

1543 ο Vesalius στο De Humanis Corporis Fabrica αναφέρει εμφύσηση μέσω σωλήνα για ανάνηψη κάποιου ζώου

1530 χρήση φουσερού/bellow για εμφύσηση θερμού αέρα και καπνού στο στόμα του θύματος. Μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για 300 χρόνια και ενέπνευσε την κατασκευή της μάσκας οξυγόνου αργότερα. Εγκαταλείφθηκε όταν ο Leroy d'Etiolles το 1892 απέδειξε ότι η μέθοδος μπορούσε να σκοτώσει άμεσα κάποιο ζώο.

1711 Παρόμοια μέθοδος με χρήση καπνού από τον πρωκτό του θύματος με την βοήθεια φουσερού, που περιγράφεται από τους Ινδιάνους της Αμερικής και τους αποίκους και φτάνει στην Αγγλία το 1767. Εγκαταλείπεται το 1811, όταν ο Benjamin Brodie απέδειξε τον θάνατο ενός σκύλου με χρήση 4 ουγγιές καπνού και μιας γάτας με μόλις 1 ουγγιά καπνού.

1770 Κύρια αιτία θανάτου αυτήν την περίοδο ο πνιγμός. Δανειζόμενοι την τεχνική από τους Αιγυπτίους, πρώτοι οι Ολλανδοί το 1767 και στην συνέχεια οι Άγγλοι το 1774, κρεμούν το θύμα ανάποδα και εφαρμόζουν θωρακικές συμπίεσεις.

1773 μέθοδος του βαρελιού

1778 οι Goodwin & Kite θεώρησαν την ασφυξία ως υπεύθυνη για καρδιακή ανακοπή και προτείνουν το ηλεκτροσόκ

1793 ο Γάλλος στρατιωτικός ιατρός Baron Dominique Jean Larrey, καθιερώνει στο πεδίο της μάχης τα πρώτα ασθενοφόρα, στελεχωμένα με κτηνοτρόφους και σκουπιδιάρηδες που είχε εκπαιδεύσει ο ίδιος στην γρήγορη απομάκρυνση και μεταφορά κατά την διάρκεια της μάχης. Ο ίδιος επίσης καθιερώνει την διαλογή τραυματιών στο πεδίο της μάχης

1803 θέλοντας να μειώσουν τον ρυθμό του μεταβολισμού, οι Ρώσοι ενταφιάζουν το θύμα σε χιόνι ή πάγο

1812 οι ναυαγοσώστες της Αμερικής, εφοδιασμένοι με άλογα τοποθετούν το θύμα πάνω σε αυτά και καλπάζουν στην παραλία. Η μέθοδος εγκαταλείφθηκε μετά από παρέμβαση των οικολόγων "Citizens for Clean Beaches"

1856 πρώτη φορά που δίνεται προτεραιότητα στον αεραγωγό από τον σερίφη Hall που προτείνει την τοποθέτηση του θύματος στο πλάι

1859 η μάχη του Solferino και η εμπνευσμένη βοήθεια του Ερρίκου Ντυνάν μέσα από οργανωμένες πρώτες βοήθειες στο πεδίο της μάχης, αδιακρίτως πολεμιστή, οδηγεί στην ίδρυση του Ερυθρού Σταυρού, στις συμβάσεις της Γενεύης και αναδεικνύει την ηθική ευθύνη και διάσταση της προσφοράς βοήθειας στον πάσχοντα συνάνθρωπο και την αναγκαιότητα της γνώσης πρώτων βοηθειών

1861 Μέθοδος Sylvester με ιδιαίτερες θωρακικές συμπίεσεις 16/λεπτό, μέθοδος που εμφανίζεται σε πολλά κινηματογραφικά films μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα

1870 ο Πρώσος στρατιωτικός, καθηγητής χειρουργικής Johannes Friedrich August von Esmerch εισάγει για πρώτη φορά την χρήση του τρίγωνου επιδέσμου στους στρατιώτες και τους διδάσκει πως να παρέχουν πρώτες βοήθειες στους πληγωμένους συμπολεμιστές

1877 St. John Ambulance. Καθιερώνονται τα πρώτα σεμινάρια πρώτων βοηθειών και εγγράφεται το πρώτο εγχειρίδιο από τον ταγματάρχη-χειρουργό Peter Shepherd. Η έκδοση του εγχειριδίου γίνεται από τον Dr. James Cantile, με τίτλο 'First aid to the Injured', το 1912. Για την αναζωογόνηση, περιγράφονται οι μέθοδοι Sylvester, Howard, Laborde και η μέθοδος της γλώσσας, από τις οποίες καμία δεν χρησιμοποιείται σήμερα, εν αντιθέσει με τις μεθόδους αντιμετώπισης τραυμάτων που παραμένουν σχεδόν ίδιες μέχρι σήμερα. Από την συνεργασία των, ταγματάρχη-χειρουργό Peter Shepherd και Dr. James Cantile, έχουμε τον πρώτο επίσημο τίτλο για τις πρώτες βοήθειες, ως «first treatment and national aid» που σημαίνει «πρώτη αντιμετώπιση και εθνική βοήθεια».

1878 Μαθήματα πρώτων βοηθειών στην Πρεσβυτεριανή εκκλησία σε πολίτες από τον συνταγματάρχη Francis Duncan, που παραδίδει και ξεχωριστά μαθήματα σε γυναίκες στο ίδιο του το σπίτι

1891 πρώτη σύγχρονη θωρακική συμπίεση περιγράφεται από τον Dr. Friedrich Maass

1911 Μέθοδος Holger-Neilsen παρόμοια με αυτήν του Sylvester που περιγράφεται στο Boy Scout Handbook και εμφανίζεται επίσης σε πολλά κινηματογραφικά films μέχρι το 1979

1919 ιδρύεται η Διεθνής Ομοσπονδία των Εθνικών Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, όπου καθιστά τον Ερυθρό Σταυρό, τον μεγαλύτερο πάροχο πρώτων βοηθειών παγκοσμίως, από τότε μέχρι και σήμερα



1957 ο Peter Safar και ο James Elam ασχολούνται με την απελευθέρωση του αεραγωγού και την διατήρηση της κυκλοφορίας του αίματος και περιγράφουν την αλφάβητο των πρώτων βοηθειών. Δίνουν αλγόριθμο πρώτων βοηθειών με μνημονικό κανόνα τα γράμματα της αγγλικής αλφαβήτου ABC και ονομάζουν τις ενέργειες των πρώτων βοηθειών ΚΑΡΠΑ ή CPR. Περιγραφή της αναπνοής στόμα-με-στόμα

1957-1958 πρώτη εκπαιδευτική κούκλα από τον Νορβηγό Asmund Leader που ονομάζεται Resusci Anne

1960 οι Dr. Kouwenhoven, Dr. Jude και ο μηχανικός Knickerbocker περιγράφουν την καρδιακή συμπίεση

1961 καθιέρωση της καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης που ο Peter Safar διδάσκει στους Αμερικανούς στρατιώτες και την εφαρμόζουν στον πόλεμο του Vietnam

- 1962** ξεκινούν τα πρώτα συμπόσια καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης στην Βιέννη
- 1970** κυκλοφορούν οι πρώτες οδηγίες (guidelines) για την εφαρμογή της καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης
- 1972** πρώτα μαζικά και οργανωμένα σεμινάρια σε πολίτες από τον Leonard Cobb στο Seattle της Αμερικής
- 1973** μαθήματα από τον Αμερικανικό Ερυθρό Σταυρό (American Red Cross) και την Αμερικανική Καρδιολογική Εταιρεία (American Heart Association)
- 1974** μαθήματα από τον Ερυθρό Σταυρό της Αγγλίας (British Red Cross)
- 1989** ιδρύεται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Αναζωογόνησης (ERC - European Resuscitation Council) Dr. Lars Mogensen,
- 1990** καθιέρωση της αλυσίδας ζωής και χρήσης του αυτόματου εξωτερικού απινιδιστή AED
- 1996** σημασία της έγκαιρης χρήσης του αυτόματου εξωτερικού απινιδιστή

Το ιστορικό αρχείο της εξέλιξης των πρώτων βοηθειών είναι σαφώς μεγαλύτερο, αλλά έχει παραληφθεί μεγάλο μέρος ώστε να μην κουράσει τον αναγνώστη. Οι πρώτες βοήθειες σε όλες τις εποχές και σε όλες τις κοινωνίες αποτέλεσαν αναγκαιότητα στην επιβίωση της καθημερινότητας των ανθρώπων, τόσο σε περιβάλλον αστικό και ειρηνικό, όσο και σε περιβάλλον τραχύ και πολεμικό.

συμφωνούμε στην ανιδιοτελή προσφορά των πρώτων βοηθειών

Η αναγκαιότητα της προσφοράς των πρώτων βοηθειών σε καθημερινή βάση από μεγάλη μερίδα εκπαιδευμένων πολιτών, συνάδει με την διάσημη ρήση του Γάλλου φιλοσόφου και λογοτέχνη Albert Camus που αναφέρει «καμία κοινωνία δεν μπορεί να επιβιώσει, χωρίς την ιδέα της συμμετοχής σε μια κοινή προσπάθεια», επίσης με την θέση του Άγγλου φιλοσόφου και νομικού Jeremy Bentham που δηλώνει «όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ευτυχία, για όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους» και τέλος με την άποψη του Αμερικανού καθηγητή γλωσσολογίας και φιλοσοφίας Avram Noam Chomsky που υποστηρίζει ότι «ο καθένας σύμφωνα με τις δυνατότητές του, για τον καθένα σύμφωνα με τις ανάγκες του».

Το σήμερα έγινε απαιτητικό και το αύριο απειλητικό. Οι πρώτες βοήθειες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της πραγματικής ζωής. Η αγάπη και ο σεβασμός στον συνάνθρωπο, η καλοσύνη και η ανιδιοτέλεια στην προσφορά, ας είναι οδηγός κάθε φορά που απλώνουμε το χέρι να βοηθήσουμε αυτόν που κινδυνεύει.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΓΕΡΑΣΙΜΑΤΟΣ

Emergency, Crisis and Disaster Manager

Member of International Crisis Management Association

Member of International Association of Professionals in Humanitarian Assistance and Protection

Πάτρα, 20.09.19

Πηγές Διαδικτύου

https://www.youtube.com/watch?time_continue=95&v=uZv-FXh2NwA
<https://www.sansimera.gr/worldays/304>
<https://www.protothema.gr/world/article/582157/haimlih/>
<https://neodimokratis.gr/pethane-o-diasimos-giatros/>
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A1%CF%8C%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CE%BD%CF%84_%CE%A1%CE%AE%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CE%BD
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A1%CE%B5%CF%84%CE%B6%CE%AD%CF%80_%CE%A4%CE%B1%CE%B3%CE%AF%CF%80_%CE%95%CF%81%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%B3%CE%AC%CE%BD
<http://www.agioskosmas.gr/themata.asp?issue=76&artid=4914>
<https://www.romfea.gr/pneumatika/18174-h-paraboli-tou-kalou-samareiti>
<https://antexoume.wordpress.com/2013/11/10/>
http://users.sch.gr/aiasgr/Biblos/Biblos/Oi_takseis_twn_ierewn.htm
<http://www.haniotika-nea.gr/echthrotita-i-allilovoithia-i-fisi-tou-anthropou/>
https://el.wikisource.org/wiki/%CE%97_%CE%B6%CF%89%CE%AE_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%A7%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%8D/%CE%9A%CE%B5%CF%86%CE%AC%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CE%BF_%CE%97
<https://bycommonconsent.com/2018/01/09/the-psychology-of-the-good-samaritan/>
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%A6%CE%BB%CE%BF%CF%81%CF%8C%CF%86%CF%83%CE%BA%CE%B9
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6139913/>
<https://media.ifrc.org/ifrc/who-we-are/history/>
https://en.wikipedia.org/wiki/Dominique_Jean_Larrey
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_ambulance#Early_battlefield_treatment
<https://www.fire.gr/?p=47425>
<https://www.britannica.com/biography/Samuel-David-Gross>
<https://tvxs.gr/news/kosmos/konstantinoypoli-katadiki-244-atomon-gia-tis-diadiloseis-sto-parko-gkezi>
<https://www.komotinipress.gr/tourkia-ochi-stis-protos-voithies-se-diadilotes/>
https://www.ygeianet.gr/images/site/1501/35583_large/ellhnes_giatroi_miloy_n_gia_toys_toyrkoy_s.pdf
<https://www.xalkidikipress.gr/tourkia-ochi-stis-protos-voithies-se-diadilotes/>
<https://www.kavalapress.gr/tourkia-ochi-stis-protos-voithies-se-diadilotes/>
<https://www.protothema.gr/world/article/286750/olometoph-epithesh-erntogan-stoys-diadhlotes/>
https://www.efsyn.gr/themata/politika-kai-filosofika-epikaira/166430_o-kakos-samareitis
<https://www.vice.com/gr/article/a3q34z/telika-antipa8oyme-toys-an8rwpoy8-poy-paraeinai-kaloi>
<https://www.fire.gr/?p=47725>
<https://www.vice.com/gr/article/kz47ya/to-eisaggeliko-porisma-gia-ti-dolofonia-toy-zak-kostopoylou>
<https://www.mednutrition.gr/portal/lifestyle/psychologia/1169-epithetikotita-h-psychologiki-proseggisi>
<https://www.protothema.gr/greece/article/894756/video-hania-idioktitis-tavernas-esose-pelati-apo-pnigmo-me-lavi-haimlih/>
<https://www.neakriti.gr/article/kriti/1546662/vasilis-patelakis-pos-esosa-ton-tourista-pou-stravokatapie-apo-vevaia-pnigmo/>
<https://www.timesofisrael.com/doctors-in-turkey-claim-police-harassment/>

22

Πηγές Βιβλιογραφίας

Βιοηθική, Αναφορά στους γενετικούς και τεχνολογικούς νεωτερισμούς, Σταμάτης Ν. Αλαχιώτης, Καθηγητής Γενετικής, Εκδόσεις Λιβάνη ABE, έτος 2011
Δίκαιο Νοσηλευτικής Ευθύνης, Φιλομήλα Ομπέση, Βήτα Ιατρικές Εκδόσεις, έτος 2005
Φιλοσοφία, τα βασικά, Nigel Warburton, Εκδόσεις Αρσενίδη, έτος 2015
Ενάντια στην Κρίση, η κρίση από άλλη όψη, Αρχιμανδρίτου Βασιλείου Μπακογιάννη, Εκδόσεις Θαβώρ, έτος 2011
Από τα Αιώνια Προβλήματα του Ανθρώπου, τόμος Β, πρωτοπρεσβύτερου Πολυκάρπου Γρηγ. Τυμπά, Πρότυπος Θεσσαλικές Εκδόσεις, έτος 1998

Ερυθρός Σταυρός, Θεμέλιο του Ανθρωπισμού, Παναγιώτης Ιωαννίδης, Ηρώ Μπεζουριάνη, Αναστάσιος Γερασιμάτος, Νικόλαος Σχοινάς, Εκδόσεις Ε.Ε.Σ., έτος 2008
 Ηρωισμός και Νοσηλευτική, Φιλοσοφική Διάσταση, Βασιλική Α. Λανάρα, Εισαγωγή στις Πρώτες Βοήθειες – τεύχος πρώτο, Αναστάσιος Γ. Γερασιμάτος, Γεώργιος Μάριος Ι. Καραγιάννης, Εκδόσεις Ε.Ε.Σ., έτος 2008
 Εισαγωγή στις Πρώτες Βοήθειες – τεύχος δεύτερο, Αναστάσιος Γ. Γερασιμάτος, Γεώργιος Μάριος Ι. Καραγιάννης, Εκδόσεις Ε.Ε.Σ., έτος 2008
 Ψυχολογία με Ψυχή, Ιωάννου Λ. Κιτσάρα, Εκδοτική Εστία, έτος 1983
 Μελέτη της Παραβολής του καλού Σαμαρείτη – η ζωή μας ανάμεσα στην αγάπη και την αδιαφορία, Δρ. Αικατερίνη Λαλαγιάννη, έτος 2017
 Ιδού ο Άνθρωπος, Ανδρέας Λασκαράτος, Εκδοτική Ερμής Ε.Π.Ε., έτος 1975
 Η Ιστορία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού – τόμος πρώτος, Εκδόσεις Ε.Ε.Σ., έτος 1987
 Η Ιστορία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού – τόμος δεύτερος, Εκδόσεις Ε.Ε.Σ., έτος 1992
 Ψυχολογία των Όχλων, Gustave Lebon, Εκδόσεις Δαμιανός, έτος 1895 (πρωτότυπο)
 Πρώτες Βοήθειες - από το ένστικτο και την παράδοση στην γνώση, Δρ. Ελέανα Ν. Μποντιώτη, Χειρουργός Ορθοπαιδικός, MD, PhD, έτος 2010
 Παιδαγωγικός Λόγος, τόμος ΙΣΤ' – τεύχος πρώτο, Γιώργος Στείρης, Επιμέλεια Έκδοσης Michael Stork, έτος 2010
 Ηγεσία και Χάος – Μάργκαρετ Τζ. Ουίτλυ, Εκδόσεις Καστανιώτη, έτος 2003
 Η Αλγοριθμική Τέχνη των Αποφάσεων, Brian Christian, Tom Griffiths, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, έτος 2018
 Σκέψη Αργή και Γρήγορη, Daniel Kahneman, Εκδόσεις Κάτοπτρο, έτος 2014
 Λήψη Αποφάσεων, Κρίση, Διαπραγμάτευση, Ηλίας Ι. Κουσκουβέλης, Εκδόσεις Παπαζήση, έτος 1997

Πηγές Φωτογραφιών

https://pbs.twimg.com/media/Dxm1Tv-XcAENm_t.jpg
https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTATBAjmh7cH3c_2BwuQ9yFeXIsRV-PbTSdBYaaxtxxkfrviBg
<https://multilateralism100.unog.ch/sites/default/files/inline-images/IFRC%20100%20logo%20cropped.png>
<http://orthodoxianpress.com/images/003/h-paravoli.jpg>
https://cdn.motherandbaby.co.uk/web/1/images/42-43139775_c1_w1200.jpg
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8a/Bossoli%2C_Carlo_-_Battle_of_Solferino.jpg
https://www.history.navy.mil/content/history/nhhc/our-collections/art/exhibits/conflicts-and-operations/wwii/the-invasion-of-normandy/d-day-6-june-1944/first-aid-station-on-the-beach/_jcr_content/mediaitem/image.img.jpg/1481914075308.jpg
https://cdn.pixabay.com/photo/2019/06/10/11/27/awareness-4264012__340.jpg
<https://i.pinimg.com/736x/cc/5f/57/cc5f576a9768a364e71d5a83d444fe97.jpg>
<http://1.citynews-vicenzatoday.stgy.ovh/~media/original-hi/29280509159206/buon-sanmaritano-2.jpg>
<https://wol.jw.org/el/wol/mp/r11/lp-g/w14/2014/901>
http://www.patrisnews.com/wp-content/uploads/2018/12/efsyn_zakkostopoulos2.jpg
<https://s1.neakriti.gr/images/1542x770/files/2019-05-28/xania.jpg>
https://static.timesofisrael.com/www/uploads/2014/01/Turkey-Doctors-Under-_Horo-640x400.jpg
https://ygeiamou.gr/wp-content/uploads/2019/03/190319182411_arxaiaellada2c-1280x720.jpg
http://storage.lib.uchicago.edu/ucpa/series1/derivatives_series1/apf1-05944r.jpg
<https://images.gr-assets.com/authors/1397350884p5/3273354.jpg>